

Envellir també transforma les polítiques culturals

Published by [Interacció](#) [1] on 28/02/2023 - 12:08 | Last modification: 03/07/2026 - 11:40

L'envelliment demogràfic s'ha convertit en un dels grans reptes de les societats europees, encara que les polítiques culturals només recentment han començat a incorporar-lo de manera explícita. Aquest informe elaborat pel *Cycle des Hautes Études de la Culture* (CHEC) francès parteix d'una constatació senzilla però important: si la cultura aspira a ser una política per a tota la ciutadania, no pot continuar pensant l'edat avançada únicament des de la dependència, l'accessibilitat o l'acció social.

El document proposa desplaçar la mirada des de la gestió de la vellesa cap a una reflexió més àmplia sobre el paper de la cultura en societats longeves. Ho fa combinant una revisió històrica de les representacions socials de l'envelliment, una anàlisi de les polítiques públiques franceses i una exploració del lloc que ocupen les persones grans dins del sector cultural. La pregunta de fons no és només com adaptar l'oferta cultural als senyors, sinó com construir polítiques culturals capaces d'enfortir els vincles entre generacions.

Giuseppe Penone, Tra... (2008)

La metàfora dels arbres podats que continuen creixent sintetitza visualment la idea d'un envelliment entès com a transformació més que no pas com a declivi.

El primer mèrit de l'informe és qüestionar la mateixa categoria de "senyors". Recorda que és una construcció històrica relativament recent i que tendeix a agrupar realitats extraordinàriament diverses sota una mateixa etiqueta. L'augment de l'esperança de vida ha fragmentat les trajectòries vitals i fa cada vegada més difícil identificar una única "vellesa". Les polítiques culturals, sosté el text, haurien d'abandonar aquestes categories homògenes per reconèixer la pluralitat d'experiències que conviuen després de la jubilació.

Aquesta revisió conceptual es complementa amb una lectura crítica de les polítiques públiques franceses. Des

dels anys seixanta, bona part de les actuacions sobre envelliment s'han construït al voltant de la salut, la dependència i la protecció social. La dimensió cultural hi apareix sovint subordinada o directament absent. L'informe defensa que aquesta absència no és menor, perquè contribueix a reforçar una visió de les persones grans com a receptores de serveis més que no pas com a agents actius de la vida cultural.

Quan analitza el sector cultural, el document introdueix una paradoxa interessant. Les persones grans constitueixen una part molt significativa dels públics culturals, del voluntariat, de l'associacionisme i fins i tot dels òrgans de govern de moltes institucions. Malgrat això, continuen estant poc representades en els imaginaris culturals i sovint són objecte de representacions estereotipades. El problema no és tant la seva absència com la manera com són percebudes.

A partir d'aquí, els autors formulen tres línies d'acció. La primera consisteix a incorporar el *benenvellir* dins de totes les polítiques públiques, incloses les culturals. La segona proposa que el mateix sector cultural revisi les seves pràctiques professionals per combatre l'edatisme i construir entorns més inclusius. La tercera defensa que la dimensió intergeneracional deixi de ser un programa específic i es converteixi en un criteri transversal de les polítiques culturals. La cultura és presentada així com un espai privilegiat per compartir memòria, experiències i aprenentatges entre generacions.

L'aportació més interessant del document probablement no rau en les seves propostes operatives, que en alguns casos recuperen línies d'acció ja presents en els debats sobre mediació, participació o accessibilitat. El seu valor principal és situar l'envelliment com una transformació estructural que obliga a replantejar la manera d'entendre els públics, els drets culturals i la mateixa funció social de les institucions culturals.

Al mateix temps, el text manté una confiança considerable en la capacitat de la cultura per modificar representacions socials i reforçar els vincles intergeneracionals. Aquesta hipòtesi és plausible, encara que el document aporta poques evidències sobre les condicions institucionals, els recursos o les formes de governança necessàries perquè aquesta transformació es produeixi de manera sostinguda. La reflexió és especialment útil per obrir el debat. Les respostes, en canvi, continuen essent més programàtiques que demostrades.

Referència

Backes, C., Benaouali, L., Beyaert, P., Jouve, W., Lavagne d'Ortigue, P., i Vatican, A. (2023). *Dans un contexte de vieillissement de la population, quelles adaptations des politiques culturelles pour toutes les générations ?* Cycle des Hautes Études de la Culture, Ministère de la Culture.

[Text complet \(pdf\)](#) [2]

Categories: Informe

Categories: Informes i documents

Tags: inclusió cultural

Tags: públics de la cultura

Tags: participació cultural

Tags: polítiques culturals

Tags: cultura i salut

- [3]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/news/2021/envellir-politiques-culturals>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/rapport_du_groupe_1_de_la_session_22-23_du_chec_-_vieillissement_de_la_population.pdf

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/8516>

